

TÀRREGA

L'URGELL

i CONCERTACIÓ DE VISITES

El primer dissabte de cada mes segons disponibilitat. Amb reserva prèvia al telèfon 973 31 29 60. Aforament limitat. Per a grups escolars entre setmana, visites de dijous a divendres al llarg del curs escolar. Reserva prèvia al telèfon 973 31 29 60.

Més informació de la Ruta Pedrolo al llibre *Tàrrrega, ciutat del Mecanoscrit. Pedrolo: pas a pas, mot a mot*, edició a cura de Xavier García, Tàrrrega, 2018 (en venda a la Botiga del Museu de Tàrrrega) i a culturatarrega.cat/rutapedrolo

OFICINA COMARCAL DE TURISME DE L'URGELL

C. d'Agoders, 16
25300 Tàrrrega · 973 500 707
www.turismeurgell.cat

MUSEU COMARCAL DE L'URGELL

C. Major, 11
25300 Tàrrrega · 973 312 960
www.museutarrega.cat

ara lleida

Amb el suport de:

Ruta Pedrolo

Manuel de Pedrolo (1918, l'Aranyó – 1990, Barcelona) fou un dels escriptors més prolífics en llengua catalana i que, a més, va cultivar tots els gèneres: poesia, narrativa, teatre, periodisme, assaig... Tots l'interessaven, tots li servien per explicar el seu pensament i per recrear nous mons que o bé retrataven una societat complexa i reprimida —políticament, sexualment, socialment—, o n'imaginaven una de nova amb unes altres possibilitats, sobretot d'alliberament, personal o col·lectiu.

Pedrolo va passar la seva infantesa i joventut a Tàrrrega, criat pel seu pare, un advocat membre d'Acció Catalana, i una tia, ja que la seva mare havia mort. La guerra civil n'interromp els estudis de batxillerat, després dels quals es plantejava d'estudiar medicina per esdevenir psiquiatre. Havent fet un curset de practicant, és enviat al front republicà com a sanitari. Acabada la contesa, és destinat a Valladolid a fer el servei militar. En tornar a

Tàrrrega, es casa amb la seva promesa, Josefina Fabregat Xalmeta, i es traslladen a viure a Barcelona a finals de la dècada de 1940, ciu-

tat on neix la seva filla Adelais, el 1951. En aquesta època, Pedrolo desenvolupa diferents oficis per sobreviure (fruiter, agent d'assegurances, publicista, agent d'informació comercial, investigador privat). Finalment, però, va aconseguir treballar dins l'àmbit editorial com a traductor, lector d'originals, corrector de textos i assessor literari.

Entre 1963 i 1970 va dirigir la col·lecció de novel·la policíaca «La Cua de Palla». La seva intenció era normalitzar a tots els nivells la literatura en llengua catalana, la qual cosa volia dir acostar-la a tot tipus de lectors. Per això va experimentar amb totes les possibilitats, des del gènere “negre” a la ciència-ficció, la novel·la eròtica o el teatre de l'absurd. També per aquest motiu la seva tasca com a traductor (va traduir nombroses obres d'autors contemporanis anglosaxons, francesos i italians) resulta d'una gran importància.

Admirador especialment de la literatura nord-americana, gràcies a la seva tasca de traductor va donar a conèixer en llengua catalana autors com ara John Steinbeck, Jack Kerouac, Henri Miller, John Dos Passos, William Faulkner i Jean-Paul Sartre. Amb més de quaranta títols traduïts al català, es va convertir en un dels traductors més prolífics del moment.

Autor d'enorme popularitat, sobretot a partir de l'èxit del *Mecanoscrit del segon origen*, Pedrolo va rebre al llarg de la seva trajectòria literària una vintena de premis entre els quals destaquen el Premi Joanot Martorell (1954) amb la novel·la *Estrictament personal*; el Premi Víctor Català (1956), amb el recull de relats *Crèdits humans*; el Premi Sant Jordi (1962) amb *Balanç fins a la matinada* i el Premi Prudenci Bertrana (1968) per l'obra *Estat d'excepció*. Pedrolo fou

guardonat amb el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes l'any 1979. Tot i ser un referent intel·lectual dels moviments antifranquistes,

compromès amb la llengua, i amb una gran personalitat, es va mantenir allunyat dels cercles culturals i polítics.

Ruta Pedrolo Tàrrrega

La Ruta Pedrolo Tàrrrega neix d'una selecció de fragments de l'obra de Manuel de Pedrolo on apareix la ciutat de Tàrrrega, feta per Xavier García i publicada al llibre-caixa *Tàrrrega, ciutat del Mecanoscrit. Pedrolo: pas a pas, mot a mot* (Tàrrrega 2018). En total, la senyalització de la Ruta suma vint-i-tres cites que corresponen a dotze localitzacions de la nostra ciutat.

Els passatges són referències explícites a ubicacions de la capital de l'Urgell. A més, dins de la Ruta Pedrolo, s'ha inclòs l'Itinerari del Mecanoscrit, identificat amb tipografia i color diferent, i amb al·lusions implícites a la ciutat de la novel·la, Benaura, identificada com a Tàrrrega.

Les imatges que il·lustren els punts de la Ruta són fotografies dels indrets esmentats en l'època en què en parlava l'autor algunes,

en èpoques passades d'altres, o bé caricatures de Pedrolo. A més, s'hi han inclòs vinyetes del còmic *Mecanoscrit del segon origen*, de l'il·lustrador Isidre Monés, editat el 1984 per l'Atzar.

El seguiment de la Ruta es pot fer en l'ordre convenient pel visitant, ja que no respon a cap seqüència ni temàtica ni cronològica.

A banda dels punts senyalitzats de la Ruta, cal fer esment la casa de la família Pedrolo, amb projecte d'esdevenir casa museu, que es troba als números 5 i 7 del carrer Major.

Més enllà de la Ruta Pedrolo de Tàrrrega, el visitant pot apropar-se al castell de Concabella, on hi ha l'exposició permanent de l'Espai Pedrolo, i al poble natal de l'escriptor, l'Aranyó, tots dos a la veïna comarca de la Segarra.

Ruta Pedroló Tàrrrega

PARC DE SANT ELOI

«Una llarga passejada per Sant Eloi. La meva dona, la meva filla i jo. És dissabte a la tarda i hi ha ben poca gent. Circula una marinada forta que ho escombra tot, però a la mateixa esplanada de dalt, la més ventejada, hi ha racons en els quals els arbres l'aturen, i ací fa de bon seure una estona. Ens aturem a la granja, distrets i encisats per mitja dotzena d'oques menudes, de pocs dies probablement, que estrenen l'aigua i hi neden tan destrement. Hi ha també paons, però no volen pas fer la roda. En baixar, al Pati fan sardanes, com cada dissabte al vespre, em diuen. Les taules de l'orxateria són plenes.»

(*Diari 1986*, Barcelona, Edicions 62, 1998, p. 236, «El Balanci» 317)

PLAÇA DEL PARE CARLES PERELLÓ

«Passo per la plaça que ara em sembla que se'n diu del Pare Perelló, i no he oblidat pas que aleshores era el nostre "pati" d'esbarjo, on dia darrere dia ens fèiem un tip de pilota. Davant s'alçava el convent de les monges, on estudiaven tantes nenes amb les quals poc se'ns permetia cap contacte. No vol dir que nosaltres no provéssim d'establir-lo. A una d'aquestes nenes, interna, vaig escriure la meva primera "carteta" clandestina.»

(*Diari 1986*, Barcelona, Edicions 62, 1998, p. 236, «El Balanci» 317)

PLAÇA MAJOR

«Avui fa anys que es proclamava la Segona República espanyola. Era el trenta-u i jo acabava de fer els tretze. Recordo molt bé que, a Tàrrrega, la proclamació fou feta des de la balconada de l'Ajuntament i que a la plaça Major hi havia una gran gentada que aplaudia i cridava. I recordo que també jo hi era, a tocar dels porxos de can Negret, la peixateria ara ja desapareguda [...]»

«I van tornar a la plaça, on sota els porxos hi havia una botiga on venien robes de tota mena i a la qual es podia entrar per un dels aparadors.»

(*Mecanoscrit del segon origen*, Barcelona, Edicions 62, 1974, p. 11 i 15, «El Trapezi» 24)

CARRER DE LA VILANOVA

«I, per un carrer curt i badívol, però inundat per una font improvisada, continuà corrent cap al tombant on hi havia casa seva.»

(*Mecanoscrit del segon origen*, Barcelona, Edicions 62, 1974, p. 11, «El Trapezi» 24)

TRAVESSIA DEL FORN / C. D'AGODERS

«Quatre vies distintes menaven a l'escola. Vam apostar tres nois a cadascuna d'elles, amb la missió de no deixar passar ningú. Amb dos companys, en Miralles i en Soler, vaig ocupar la via més compromesa. Sabia que només molt limitadament podia confiar en els altres. I no m'equivocava. Els altres tres carrers oferien poques dificultats, però el nostre era el pas obligat dels professors i de gairebé tots els alumnes. D'altra banda, i amb una mica de decisió, hom podia guardar-lo bé. En realitat, més que un carrer era un carreró, "la Mina", que li dèiem, perquè la primera meitat passava sota les cases. Aquell indret, de nit, era tancat. Només s'obria de dia. De fet, era pas privat, però tothom l'utilitzava. Desembocava, a través d'una porta folrada de llaua, en un altre carreró, al final del qual s'obria la boca del col·legi [...]. El dissabte següent, un dels dos setmanaris que sortien aleshores a la ciutat ens dedicà unes ratlles. Com que es tractava de gent molt ensopida, hi feien una mica de broma. La gent ensopida no comprendran mai que tot és un joc d'infants...»

(*Avui es parla de mi*, Barcelona, Edicions 62, 1987, p. 179-183, «El Cangur» 11)

[El col·legi al qual fa referència aquí Pedroló es trobava a l'edifici del carrer d'Agoders que posteriorment fou l'Escola d'Arts i Oficis i que actualment és la seu del Consell Comarcal de l'Urgell.]

CARRER DEL CARME (MERCAT)

«Els bancs del Pati són plens quan a quarts d'una m'hi assec a fumar un "puret" i a llegir el diari. Els grups es renoven al meu entorn, conversen en veu alta, cridanera, i no puc evitar de sentir-los. Tots parlen de propietats, de compres i vendes, de malalties. Ni una sola paraula que sobrepassi els temes d'un interès immediat. I només una conversa una mica diferent: la de tres dones que en veu més baixa, i per això me'n perdo una bona part, discuteixen la roba interior d'una núvia, si no ho he entès malament, parenta d'una d'elles. Són realment joves i, de tant en tant, es permeten unes rialletes trapelles... Sota del passeig hi ha la doble renglera de paradetes dels "marxants" que segueixen els mercats, però ja és tard i alguns comencen a desmuntar els tendals que els protegeixen del sol i a desar les mercaderies que van desapareixent en la panxa de les furgonetes. Roba, sabates, atuells domèstics. La fruita i la verdura es concentren al carrer d'Agoders, per on, en tornar a casa, baixo entre les sobres.»

(*Darrers diaris inèdits. Blocs 1988-1990*, Barcelona, Edicions 62, 1991, p. 188, «Biografies i Memòries» 14)

AVINGUDA DEL RAVAL DEL CARME

«Entrem a la vila entre fàbriques, tallers i indústries de tota mena que, amb els anys, l'han anat allargant a totes dues bandes de carretera; llegim el rètol de "benvinguts" que es dreça al capdamunt del raval del Carme, tan tocat per la guerra i que hom diria encara no recuperat del tot, bo i que les cases fossin reconstruïdes o n'hi hagi de noves; ens endinsem cap al Pati, amb el seu cercle de bancs, en els quals hi ha gent que pren la fresca, si així se'n pot dir d'aprofitar una engruna d'aire que puja de la carretera de Verdú, i davallam pel carrer anomenat de Cervera, cap a la plaça Major i cap a casa.» (*Diari 1986*, Barcelona, Edicions 62, 1998, p. 225-226, col·l. «El Balanci» 317)

«I les preguntes es van multiplicar quan desembocaren a la carretera que travessava els ravals de Benaura i van veure els cotxes i els camions que devien haver-se immobilitzat en sec i darrere els parabrises dels quals hi havia tot de persones desconegudes que mai no es devien haver imaginat que morien en aquell poble per a elles foraster.»

(*Mecanoscrit del segon origen*, Barcelona, Edicions 62, 1974, p. 14, «El Trapezi» 24)

ATENEU

«Hem reprès la "tradició" iniciada l'any passat de fer el vermut a l'Ateneu. S'hi està bé, en aquesta terrassa. El temps és agradable, lleugerament calorós...»

«No m'he refet del tot, però procuro oblidar-ho o, més ben dit, negligir-ho. Treballo poc, sense ganes, i cap al vespre passo dues hores a la terrassa de l'Ateneu, on tinc el desencert de beure'm una cervesa.»

«El darrer vermut a la terrassa de l'Ateneu, sota els arbres immòbils. També és, de tot l'estiu, quan s'hi està més bé.»

(*Diari 1987*, Barcelona, Edicions 62, 1999, p. 249, 256 i 266, «El Balanci» 339)

CARRER DEL TALLADELL / C. DE JOAN MARAGALL

«Vam baixar, pel camí del Talladell, cap al Dondara i, per l'altra banda del poble, encara adormit per la migdiada, vam anar seguint, amunt, el curs del corrent gairebé sense aigua. Tot just un rajolí invisible i silenciós s'esmunyia sota una creixença de canya xiscla que, amb els seus plomalls, interrompia la verdor de l'agram i de les mates de jonc escampades d'una riba a l'altra. En indrets trepitjàvem clapes d'argila clivellades i, en d'altres, calia que enfiléssim pels marges, ran dels qual arribaven les terres de conreu. Vinyes magres treballaven vins futurs, i de tant en tant un arbre corpulent feia un tendal de branques sobre els bancals en rostoll.»

«Dalt d'un pendent es dreçava una pallissa o una barraca de pedres que cremaven i a la teulada hi havia moltes resseques que la pluja de dies enrere no va poder escombrar.»

«Deixàrem el sol en endinsar-nos per un caminó entre el reguer i la finca de sobre en la paret de la qual s'arrapaven les moreres i donades i, damunt, plançons d'arbres ja inexistents o amb el tronc mort i, més enllà, a mig camí de la Mora, vam desembocar en una peixera al moment que algú en fugia.»

(*No hi fa res si el comte-duc no va caure del cavall a Tàrrrega*, Barcelona, La Llar del Llibre, 1990, p. 187-188, «Nova Terra» 112)

PLAÇA DEL CARME (PATI)

«Trenta-dos graus a l'ombra i ni una alenada d'aire mentre al Pati em lliuro al plaer (?) masoquista de llegir el diari sota els arbres esplèndidament fullats i ara totalment immòbils. En altres bancs, tot de ciutadans adopten posicions de mandra i les colles de vells es repeteixen les històries de cada dia sense entusiasme, com ofegats per la calor. Només la quitxalla conserva l'ànim de moure's, de perseguir-se. Una dona no desempara el ventall. L'home de la mànega, vestit de carbassa, la trasllada de sot en sot d'arbre i de tant en tant es remulla. De la piscina puguen nens i nenes amb bosses i ja suats per la costa que han hagut de recórrer, sota el sol. Dues noies llepen atractivament un gelat. I ara i adés travessa una dona que torna de comprar, ben enfaixada i amb mitges.»

(*Diari 1987*, Barcelona, Edicions 62, 1999, p. 250-251, «El Balanci» 339)

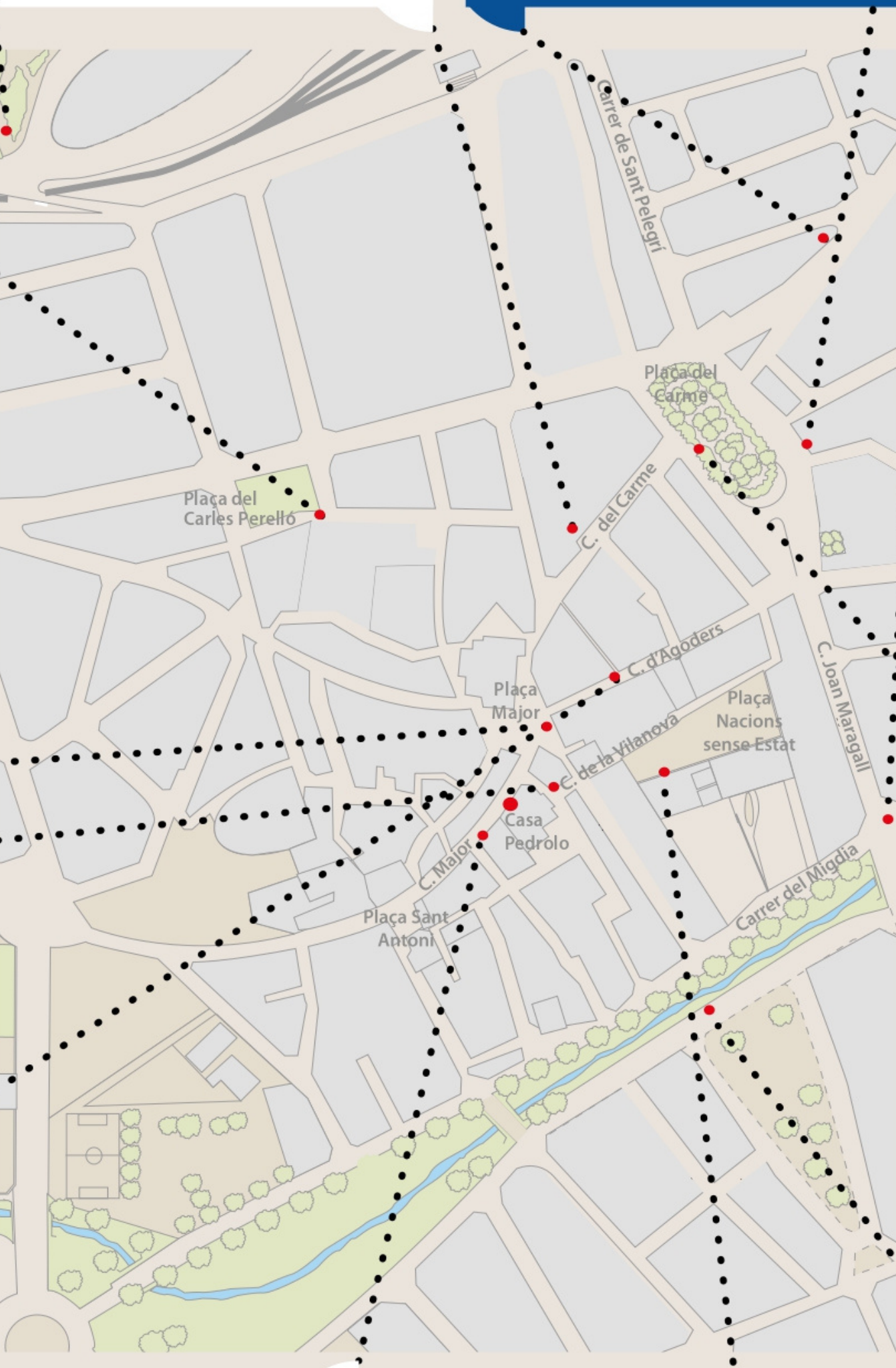
PLAÇA DE L'HORT DEL BARCELONÍ

«Cal enfilars després un corriol que s'escapa entre tàpies. Pel costat hi corre un rec. Mostra el seu fons ple de palets, badalla de set perquè, com el riu, fa anys que no ha vist una gota d'aigua. A banda i banda s'afilieren els horts. Una llarga perspectiva de tàpies descurades amb amenaça d'enderroc. Sembla un paisatge romàntic. Per cobrir les esquerdes sempre hi ha un arbre, una enfilada mare-selva, un arbust qualsevol.»

«El camí és galdós, com totes les coses comunals. És potser per adornar-lo que aquesta gent dels horts hi llença encara les herbes inaprofitables, les plantes seques, tot el que dins dels tancats fa nosa. [...]»

«Han arribat. El pare obre la porta... A l'entrada hi ha una placeta. Uns suports de ferro aguanten la parra de raïm blanc i una cortina de mare-selva. En un costat, un saüc allarga les rames. Els raïms penjen del sostre, a l'abats de la mà.»

(*Infant dels grans*, Barcelona, Comanegra, 2018, p. 98-99)

CARRER MAJOR (CAN PERELLÓ, MUSEU TÀRREGA-URGELL)

«Fem una visita a can Perelló, però no és pas l'hora més avinent. Cal entrar-hi quasi a les palpentes. Mai no havia posat els peus en aquesta casa, on abans vivien els mitgers de la propietat, en els meus temps d'infant un matrimoni amb dos fills que posteriorment moriren a la guerra, si no recordo malament, i quatre noies. Els amos hi passaven tot just uns dies o unes setmanes a l'estiu. És un casolot immens, amb una colla d'habitacions força grans i un jardinet interior, al primer pis.»

(*Diari 1986*, Barcelona, Edicions 62, 1998, p. 239-240, «El Balanci» 317)

[Can Perelló actualment és la seu del Museu Tàrrrega-Urgell.]

PLAÇA DE LES NACIONS SENSE ESTAT

«Primera i breu passejada per la vila quan, a prop de migdia, surto a comprar els diaris. La benvinguda habitual de les noies de can Güell, de les quals tants anys fa que soc client de temporada. Recorro l'avinguda de Catalunya, el raval del Carme, faig un parell de voltes pel Pati, em miro la rèplica de la font de Canaletes que han instal·lat al capdamunt del carrer d'Agoders i, sota un sol que es fa agressiu, m'endinso pel Mur, cap a la plaça de les Nacions sense Estat...»

(*Diari 1987*, Barcelona, Edicions 62, 1999, p. 247, «El Balanci» 339)